

vk.com/read730

ЖУРНАЛ ДЛЯ
РОЗУМНОЇ МОЛОДІ
29 листопада 2014

№21

СИМВОЛ
ЕПОХИ

Федеративна служба Небезпек

Уявіть собі: одного зимового вечора ви повертаєтеся до порожньої квартири, де на вас чекає хіба що голодний кіт і... розчинене навстіж вікно. Ви впевнені, що не відчиняли його: надворі крижаний холод. У kota теж залізне албі. Перша думка: невже тут побував злодій? Однак після огляду помешкання стає зрозуміло, що нічого не пошкоджено і не викрадено. Як таке можливо?

Якщо ви живете в Росії, то дивуватися нема чому: скоріш за все, до вас у гості завітала одіозна ФСБ (Федеральна служба безпеки) – шпигунське агентство і організація з державної безпеки Росії, яка номінально здійснює ті ж функції, що й американське ФБР чи інші західні правоохоронні агентства. Сюди входить і кримінальне переслідування, і протидія тероризму, і боротьба з організованою злочинністю, і контррозвідка. Однак де-факто ця організація володіє необмеженими повноваженнями і діє поза рамками закону. Жертвами ФСБ стають переважно ті, хто не дотримуються правил путінського режиму: опозиційні політики, правозахисники, працівники іноземних неурядових організацій, закордонні дипломати чи журналісти.

Для того, аби допекти їм, агенти ФСБ вдаються до своєї фірмової форми терору – систематичних вдирань до помешкання жертви, коли її і її сім'ї немає вдома. Єдина мета – продемонструвати, що вони там побували і можуть повернутися ще. Як правило, вони таки повертаються, залишаючи після кожного візиту маленький штрих, котрий повинен спантеличити жертву. Наприклад, вимикають холодильник, користуються туалетом і не зливають після себе, цуплять телевізійний пульт, залишають м'я-

кі іграшки чи літературу сумнівної якості, змінюють заставку на комп'ютері, заводять будильник на зовсім незвичний для жертви час. Здавалося б, це суцільні дрібниці, однак вони дієві: власник оселі починає відчувати невидиму чужу присутність і стає вразливою.

Зокрема, ФСБ регулярно вдиралося до квартири російської помічниці редактора британського видання The Guardian. Жінка мешкала сама. Одного вечора, повернувшись додому після роботи, вона помітила, що її берет лежить на підлозі посеред кімнати. Жінка була впевнена, що ще зранку він висів на гачку. Вона ділиться інцидентом зі своєю матір'ю, однак та відмовляється вірити і запевняє, що це їй лише здається. Візити продовжуються, а наполохана жінка вважає, що вона починає божеволіти, і впадає у депресію. Урешті їй вривається терпець, вона йде з роботи і розриває усі зв'язки з газетою.

Такий стиль пресингу є тактично виснажливим, однак виправдовує себе: людині, у якої час від часу гостює горезвісна спецслужба, рано чи пізно починає здаватися, що у неї їде дах. І, що найголовніше, – це така форма психологічного терору, на яку неможливо поскаржитись. У правоохоронних органах навіть слухати не стануть про те, що хтось за вашої відсутності систематично проникає до оселі, щоб скористатися вбиральною. Коли людина розуміє, що лишається сам-на-сам зі своєю бідю, зламати її стає ще легше.

Якщо ви живете в Росії, то дивуватися немає чому. Але зрозумілим є принаймні одне: тамтешні домовики – це не добрі бородані, що оберігають добробут оселі, а підступні й цинічні ФСБшники.

Юлія Близнюк

Вибір

Если разобраться, немецкий фашизм — был лишь доведением до логического абсолюта позиции человека в отношении всех прочих живых существ на земле. Хоть убейте меня, но особой разницы между расовым фашизмом и фашизмом эволюционным, который исповедует 99,9% человечества, нет никакой.

(Александр Невзоров, «Лошадиная Энциклопедия»)

Де кілька днів тому автор даних рядків став вегетаріанцем. Але щоб вас не насто- рожував короткий термін нового стилю життя у поєднанні з голосними заявами та впевненим тоном, варто додати, що стати вегетаріанцем автор мріяв іще з 12 років, тому дізнатися про це явище більше часу вистачило. Звичайно, фізичні зміни ще попереду, але моральні вже давним-давно сталися. А у цьому питанні, знаєте, важливі- ші саме моральні.

Одразу хочу сказати (і тим самим заспо- коїти), що у цьому матеріалі не буде жодних картинок типу «тваринам також боляче», фотографій з м'ясокомбінатів та птахофа- брик, посилань на тисячу та один фільм про жорстоке поводження з тваринами, гризні між ученими і так далі. Цей матеріал – про- сто щось на кшталт «про вегетаріанство без істерик».

Для початку і тим, хто все ще плутається: вегетаріанці це ті, хто не їсть м'яса тварин. Сюди ж – до м'яса тварин – відносяться також і риба з морепродуктами. Тобто будь- яке м'ясо – табу. Це звичайні вегетаріанці, яких також називають лакто-ово-вегетарі- анцями. Існують ще деякі «різновиди» або «підвиди», наприклад, окремо лакто- та ово-вегетаріанці. Обидві групи не вжи- вають м'ясо, проте різняться невеликим особливостями: перші не вживають яйця, але дозволяють собі молочну продукцію, другі – навпаки, відмовляються від молока, але їдять яйця.

Але далі цікавіше. Окрім вегетаріанства зараз на слуху також слово «веганство». Якщо просто, то вегани – це вегетаріан- ці-фанатики. Але це я умовно і з любов'ю, звичайно. Вегани – увага – не їдять м'ясо тварин, не вживають молочні продукти, яйця, іноді відмовляються також від меду та обов'язково від побутових продуктів тваринного походження (хутро, шкіра і так далі), а також від продукції, яка тестується на тваринах (практично вся побутова хімія, косметика, шампуні-креми-гелі, ліки й інше). Також часто не вживають у їжу про- дукти, до складу яких входять компоненти тваринного походження (наприклад, желатин, який отримують у результаті переробки сполучної тканини тварин). Тобто веганство

– це найбільш сувора форма вегетаріан- ства.

Хоча, до речі, це надто умовне формулю- вання, адже існує також веганське сиро- їдіння, штука лякаюча та особисто мені незрозуміла. Тобто тут уся їжа мало того, що без м'яса-риби-молока-яєць, так ще й без будь-якого приготування чи теплової обробки. Я не можу збагнути, що поганого, скажімо, у смаженій картоплі, але хтось, певно, таки розуміє. І не тільки вегани-си- роїди, а ще й фрукторіанці це розуміють. А от зрозуміти їх – це вже складніше. Для до- відки: фрукторіанство – це вживання лише тієї їжі, заради якої рослини не потрібно знищувати (певно, хтось таки прислухався до «аргументів» на кшталт «а рослинам та- кож боляче, чого їх ви їсте?»). Здебільшого фрукторіанці їдять плоди фруктів, іноді доз- воляють собі овочі, горіхи та зернові, але ідеал – це 100% фруктів у раціоні. Доволі радикальний напрям, що сказати.

Окрім сухої теорії хочу прояснити також дуже важливий і актуальний аспект: не всі вегетаріанці вкрай експресивні особисто- сті, які будуть викидати у вас тарілку з кот- летами з рук та жбурляти цими ж котлетами в обличчя зі словами типу «Ти їси трупі! Отямся! Думаєш, цій корові було не боля- че?! От зараз я ввімкну тобі «Землян», і ти все зрозумієш...» Тобто такі, звичайно, є (і хочеться одразу від імені всіх більш урівно- важених вегетаріанців попросити вибачен- ня за наших надто імпульсивних односту- пів), але, все-таки, їх не так уже й багато. Просто шуму роблять ледь не за всіх, тому й здається, що таких більшість. До того ж подібні «просвітники» не розуміють, що викликають зворотній ефект, і, якщо б на мене накинувся зі своїми порадами подіб- ний фанатик, то я б іще 48 разів подумала, перед тим як відмовитися від м'яса або навіть увімкнути згаданий фільм.

До речі, а ось фільм («Земляни») таки не- поганий, повинна сказати. Більше того, на- стільки непоганий, що я навіть підтримую думку, що подивитися його було б корисно кожному. Не задля того, аби відмовитися від м'яса-риби-хутра-цирків, а просто, аби бути у курсі подій і не відгороджуватися від реалій. Реалії страшні, проте ми беремо

у них участь без перебільшення кожного дня, тому не завадило б і дізнатися, щоб не всліпу той чи інший вчинок робити, а вже усвідомлено, з власною позицією.

Але рухаємося далі.

Просто тому, що мене дратує, коли після довгого переліку відомих вегетаріанців мені кидають залізобетонний аргумент: «Але ж Гітлер також був вегетаріанцем!» І все, Ейнштейн з Платоном одразу на задній план, Шварценеггер голову понурив, да Вінчі засумував. До речі, зараз існує доволі підкріплена доказами думка, що Гітлер якраз не був вегетаріанцем, хоча і прагнув цього.

А якщо серйозно, то спочатку я хотіла залишити тут список гучних імен, які кожен із вас не раз чув, і єхидно зазначити, що всі ці люди вегетаріанці. Але потім, коли пішла шукати якийсь коротенький список, знайшла, на подив собі, величезний перелік, який поділили навіть на розділи («актори», «спортсмени», «музиканти», «філософи», «журналісти» тощо). *

Тому я, намагаючись стримувати себе і не зайняти все місце в журналі, перелічу імена лише тих, хто у свій час дуже вразив мене своєю приналежністю до вегетаріанців (тобто не Ейнштейн і не Пол Маккартні). Наприклад: згадуваний уже Арнольд Шварценеггер (так, це не жарт був), Адріано Челентано, Sting, Річард Бах (не композитор, а письменник, «Чайка на ім'я Джонатан Лівінгстон»), Брюс Лі, Сократ, Ісаак Ньютон, Вольтер, Девід Копперфільд, Том Йорк (Radiohead), Жан-Клод Ван Дамм, Джаред Лето (30 Seconds to Mars), Мадонна, Віктор Пелевін, Майл Джексон, Біллі Джо Армстронг (Green Day), Любо Дереш, принцеса Діана, Сільвестр Сталлоне, Олександр Невзоров, Брайан Адамс, Пенелопа Крус, Бі-2 (обидва вокалісти), Ентоні Хопкінс, Мобу, Георгій Віцин, Савелій Крамаров, Микола Носков, Володимир Соловйов.

І ще один момент хотілося б прояснити. Мотивація відмови від м'яса.

Чому все-таки ми обираємо такий стиль життя? Що нами керує?

Взагалі існує 2 умовні групи причин: медичні та моральні. Перша – це заборона на вживання м'ясної продукції, викликана якоюсь хворобою, станом здоров'я або чимось іншим, на що вкаже лікар. Це не так уже й цікаво. Цікава друга група причин, тобто вільне волевиявлення людини.

Насправді ці причини теж часто на слуху, щось на кшталт «шкода тварин, люблю тварин, люди нічим не відрізняються від тварин» і т.д. Трохи рідше можна почути «м'ясна індустрія шкодить економіці та екології планети». Приблизно з такою ж частотою «вегетаріанці живуть довше, живуть здоровіше, живуть бадьоріше, живуть щасливіше». Не подумайте, що я кажу це глузливо, адже насправді кожна з названих груп якщо не на 100% істинна, то на 70 так точно. Щодо першої, усе стає зрозуміло, тільки-но починаєш шукати інформацію про горезвісні птахофабрики, м'ясокомбінати та інші закулісні подробиці з життя наших котлет; друге – цілком обґрунтована думка, підтверджена безліччю зрозуміло виконаних графіків, де можна побачити витрати на м'ясну індустрію у порівнянні з витратами на агрокультури; третє також не ховається від уваги, навіть на славетній Вікіпедії, на сторінці «Вегетарианство» можна побачити чимало результатів медичних досліджень, у яких порівнюються вегетаріанці з невегетаріанцями. Але я обіцяла зробити цей матеріал спокійним і «без істерик», тому все вищезгадане кожен з вас може побачити натиснувши декілька клавіш. Справді нескладно і справді вся інформація у відкритому доступі.

Але хотілося б сказати ще про одну причину. Звучить вона приблизно так: чим менше ми задовольняємо свої примітивні фізичні примхи, тим більше відкривається простору для духовного розвитку. Коли твоє щастя не в тарілці борщу, а, наприклад, у пізнанні світу, мистецтва, себе, інших і до безкінечності – це, на мою думку, трохи ближче до Людини і трохи далі від тварини. А люди, безумовно, відрізняються від тварин, адже не зупиняються на своєму біологічному рівні, де «поїв-поспав-розмножився» та щасливий, ми прагнемо все-таки чогось більшого. Ну, маємо, тобто, прагнути.

Аби закінчити не так спокійно, як починала: мені здається, що знати, як виробляють м'ясо, яке кожен споживає ледь не щодня, варто, бо це чесно. Я знаю, я розумію, я схвалюю, тому їм, або ж я знаю, я розумію, я не схвалюю, тому не їм. Інакше ми як Шаріков у «Собачому серці»: не читав, але засуджую, не читав, але згоден. Інакше це споживацтво та й усе.

Ірина Звездовська

*Список можна побачити на сайті організації Віта, це буде перше посилання у гуглі на запит «знаменитые вегетарианцы»

VEGETARIANISM IN NUMBERS

70%

of the world's vegetarians are Indians

6^M

of farm animals die each hour
worldwide to produce meat

1.3^B

of people could be fed by the grain and soybeans
that are currently fed to U.S. livestock

59%
female

41%
male

1 IN 30

is a vegetarian in the U.S.

DESIGNED BY ANGELINA IGNATOVA

Resources:

<http://facts.randomhistory.com/facts-about-vegetarianism-and-veganism.html>
<http://awellfedworld.org/issues/animalprotection>

ЖУРНАЛ 29
730 / ЛИСТОПАДА

ЖУРНАЛ 29
730 / ЛИСТОПАДА

фетінізація бідності

Коли ми заходимо в магазин, то надаємо перевагу жовтим цінникам у «Сільпо» і червоним цінникам в «АТБ». Бідність стала не просто проблемою більшості громадян України, а стилем життя. Ми перестали миритись і боротись з бідністю, бо вона стала звичним станом. Люди навчилися з цим жити і повністю пристосувались, як і до будь-яких негативних реалій українського суспільства, будь це гендерна дискримінація чи сексуальна. Придбай дешеві продукти меншої якості, подбай про свою зачіску і манікюр самостійно, купи речі в секонд-хенді – ось типовий рецепт економії і виживання, що сприймається суспільством як норма. Єдиний спосіб боротьби з бідністю – типові «кухонні» розмови.

Є лише одне але: це зазвичай атрибут жінок. Сумочка з дермантину, бронебійні колготки на 40 днів і бідність – ось що повинна мати ледь не кожна українська жінка у своєму гардеробі. Денис Горбач у своїй публікації «На жіночому дні» влучно зауважує: «Україна підписала усі можливі конвенції та пакти про гендерну рівність, однак заробітна плата жінок і досі у середньому на 33% нижча, ніж чоловіків». Ще сто років тому жінка не вважалась повноцінною людиною. Зараз вона вже не є домашнім улюбленцем, але все ще скоріш служниця, аніж громадянин.

У передмові до колективного матеріалу «Прекарна праця» вказано на одну з очевидних причин такої прикрої ситуації: «Роботодавці не охоче беруть на роботу у постійний штат молодих жінок, які ще не мають дітей, через побоювання, що вони вийдуть у декретну відпустку в найближчому майбутньому. Як наслідок, молоді жінки змушені перебиватися нестабільними підробітками у сфері послуг і стають більш залежними від фінансової підтримки чоловіків». Гендери мають рівні права, однак далеко не однакові можливості. Жінка завжди прив'язана до свого головного обов'язку на думку суспільства – репродуктивної функції, тому вона не може виконувати відповідальну роботу, займати високих посад, отримувати гідну заробітну плату. Ненадійний працівник – в умовах жорсткого капіталізму це звучить як вирок.

Довести наявність такого факту легко, хоч «бідна жінка» звучить скоріш як аксіома. Розгляньмо основні «докорінно» жіночі професії: секретарка, продавчиня, вихователька, вчитель, робітниця сфери послуг (перукар, візажист, прибиральниця). Якщо відбувається спад престижності якоїсь професії – жінки одразу її окуповують. Кумедним є хоча б порівняння ставлення до неприбуткової та пригнобленої професії «секретар», що у минулому була виключно чоловічим високооплачуваним заняттям під красивою та солідною назвою «діловод». Це стосується не лише сфери послуг. У зв'язку зі зневажливим ставленням в Україні до наукової інноваційної сфери, протягом останніх років ми спостерігаємо зростання кількості жінок-науковців. У колективному матеріалі «Прекарна праця» також наведено цікаву статистику, що підтверджує цей соціальний

факт: «За даними Держкомстату, на 1 жовтня 2011 року в економіці України працювали 14895 докторів наук, що на 3,3% більше, ніж роком раніше. При цьому кількість чоловіків збільшилась на 1,7%, а жінок — на 8,8%».

Звідки виникла така очевидна несправделивість? Більшість соціологів, як і згаданий вище Денис Горбач, вважають це історичним надбанням суспільства. Праця завжди розподілялась між статями так, щоб виробнича частина жіночої праці обов'язково могла поєднуватись з репродуктивною частиною. «Паши і не припиняй народжувати» — так коротко можна описати головний принцип поділу праці на чоловічу та жіночу. Здавалось би, коли зникла потреба народжувати максимальну кількість безплатних робочих рук — дітей — то мусив зникнути і стереотип. Але в Україні все зводиться до майже сакрального «є робота — і слава Богу». Хай низькооплачувана, дискримінаційна і з жахливими умовами праці, головне що є. Ти повинна виконувати максимальну кількість роботи за мінімальну зарплату, бо є

страх «армії працівників», що вже завтра готові зайняти твоє робоче місце. Врешті-решт, роботодавець має багато можливостей придбати собі дешеву робочу силу, китайців он необмежена кількість (не сприймайте це як расову дискримінацію, скоріше констатацію реального стану речей). Таким чином жінки стають бідними не лише через історію, а ще й через брак можливості побороти цю пекучу несправделивість. Краще не підіймати голову і не розгинати спину, бо звільнять і не пригадають твого імені. Алан Берубе категорично стверджує наявність того, що ми усі відчуваємо інтуїтивно, як навислий над маківкою Дамоклів меч: «Той, хто справді візьметься за боротьбу з системою, стане загрозою, мішенню для знищення, саме на ньому зосередяться найвпливовіші інституції».

То на кого ж покладатись у вирішенні цієї гнітючої проблеми? Рятівний круг і одночасно примарна надія — феміністичний рух. Однак і в його вузьких колах не існує якоїсь спільної думки щодо цього аспекту. Візьмемо хоча б проблему легалізації секс-роботи, яка поки

що навіть не має місце в Україні. Феміністки зосереджуються на тому, що це приниження жінки, отже проституцію слід обов'язково знищувати. Однак в журналі «Спільне» було опубліковано цікаву анонімну статтю секс-працівниці, що висловлює шокуючу думку. У своїх більше демогогських дискусіях ніхто не враховує думку самих працівниць цієї сфери, вважаючи їх нерозумними створіннями, яких грубо використовують капіталістичні патріархи. «Замість того, щоб дізнатися, що думають секс-робітниця про свою роботу, наскільки вона є для них важливою, які відчуття та переживання вона викликає, нам кажуть просто зупинитися на тому, що споживачі начебто насправді не потребують таких послуг. Таким чином робітниця зводиться до об'єкту, який треба рятувати незалежно від того, хоче вона того чи ні». Чи не є це дискримінацією прихованою у шафі під назвою «фемінізм»? Виходить, що феміністки хочуть рівності для жінок, не слухаючи усіх жінок. І чи не є думка, що жінки секс-індустрії є неадекватними та неповноцінними «жертвами обставин», з самого початку дискримінаційною? Є Таким чином ми бачимо новий факт, нову причину того, що жінкам важко давати собі раду з бідністю. До панування чоловіків над жінками ми звикли, а що ми думаємо щодо панування жінок над жінками?

Давайте наголосимо на ще одній чарівній обставині, чому жінки мають менше можливості працювати на хорошому робочому місці. У традиційній українській сім'ї жінка має дві роботи: офіційна, за яку отримує мінімальну заробітню плату, та добровільно-примусова «домашня» робота. Мова про побутове «я розкидаю шкарпетки, а ти – прибирай». Барбара Еренрайх чудово пояснює, чому домашні турботи вважаються принизливими: «Влаштовувати безлад, який муситиме прибирати інша людина – розкидати шкарпетки, розмазувати зубну пасту по дзеркалу у ванній, залишати посуд не помитим після нічного перекусу – означає здійснювати домінування в одному з його німих, інтимних проявів. І коли той, за ким прибирають, увесь час виявляється чоловіком, а та, хто прибирає, систематично виявляється жінкою, отримуємо формулу відтворення

чоловічого домінування з покоління в покоління». Жінка завжди перебуває у постійному стресі, бо виконує подвійне навантаження. Однак все не завершується звичайною домашньою експлуатацією. Існує ціла сфера «веселих прибиральниць» – галузь економіки з найбільшим букетом перекресних дискримінацій: расова, гендерна, класова. Дон Аслетт, власник цілої мережі компаній надання послуг з прибирання в США, якось прокоментував традиційно зневажливе ставлення до працівників цієї сфери так: «Менталітет у людей такий, що якщо ти прибираєш – значить, ти покидьок». Коли вищий клас, майнова еліта, домінує над середнім класом, який щодня мислить ванну та чистить столове срібло, коли класична іспанська сім'я домінує над українською робітницею, коли чоловіки по всьому світу вважають жінку «берегинею домашнього вогнища» і нічим більшим... Як не називати це невиліковними синдромами хворобливості суспільства?

Думка авторів наведених публікацій хоч і розглядає цю пробелу з різних сторін, але доповнює одна одну. Гендерна дискримінація звісно поширюється і на чоловіків, взяти хоча б те, що батько-одинак далеко не має таких прав, як самотня мати. Такий погляд теж наявний, але він ніяким чином не суперечить тому, що бідність фемінізується. Краще об'єднатись у спільний фронт людей, що стомилися від постійного обмеження прав уявною системою, «яка знає краще».

Не варто сприймати слова соціологів чи навіть мої авторські як ще одну нахабну спробу розширити межі жіночих прав. Це не істеричне бігання топлес з плакатами, а обґрунтована і цілком спокійна констатація факту. Бідність в Україні – проблема для усіх. Вона не є винятково жіночою проблемою, хіба що представникам давно вже не прекрасної, а скоріш постійно згорбленої, статі значно важче якось боротись з цією проблемою. Легше знову купити дешеву косметику в кіоску біля зупинки, ніж змінити давно вкладене в голову розуміння жіночого призначення.

Теся Козуб

Сорочка у клітинку, підвернені джинси, підтяжки, гордість за приналежність до робітничого класу, любов до музичних напрямів регі та ска, аполітичність. І на противагу їм високі військові чоботи, шкіряні куртки, хард/«white power» рок, агресивність, расизм і нацизм. Що може об'єднувати людей, які є носіями першої і другої групи характеристик? І ті, й інші є представниками субкультури скінхедів.

Скажу навіть більше: люди, які підпадають під другу категорію, насправді є бонхедами. «Стоп, стоп, стоп, – подумаете ви, – які ще бонхедеи? Я «Американську історію Х» дивився/лась – це скінхедеи. А оті, перші, то взагалі невідомо-хто». Що ж, тоді мені доведеться зламати цей стереотип, який фільми, суспільство і ЗМІ вклали у вашу голову. І щоб це зробити, трохи зануримось в історію.

Британія, 60-ті роки. Країна сягнула неабиякого економічного розвитку. Молодь ставала фінансово незалежною від батьків: тепер вони могли витрачати купу грошей на одяг, книги, музику. Так виникає субкультура **МОДІВ** (англ. Mods від Modernism, Modism)- молодиків, вдягнених у дорогі італійські костюми, спраглих до новинок у всьому: музиці, кіно, літературі, при цьому надзвичайно акуратних і стриманих. Хоч моди і були фінансово забезпечені, та все ж належали до робітничого класу. Тому усі ці фешн-витребеньки багатьма сприймалися як бажання приховати своє «коріння». Внаслідок цього від модів відділились так звані хард-моди або скінхедеи.

СКІНХЕДИ (англ. Skinheads - брито-голові, від skin — шкіра и head — голова) також були приналежними до робітничого стану і пишалися цим. Гордість своїм походженням проявлялась як у зовнішньому вигляді, так і у світогляді. Так, скінхедеи

вдягали підтяжки, які приталювали сорочки (аби ті не заважали при роботі), високі чоботи із залізними носками (раптом на заводі на ногу впаде щось важке), підгорнуті джинси (знову ж таки для зручності при роботі). Головним гаслом цієї субкультури було «Remember your roots!» («Пам'ятай своє «коріння!»).

Що ж до музики, то на початковому етапі розвитку своєї субкультури скіни слухали ска, рокстеді і, ви не повірите, регі. Цікавий факт: у юному віці до лав скінхедів входив сам **БОБ МАРЛІ**: він носив високі військові чоботи, камуфляж і стригся «під нуль». (От вам і расова дискримінація серед скінхедів).

До речі, про зачіску «під нуль». Представники даної субкультури полюбляли ходити на футбольні матчі й підтримувати улюблені команди. Та тому, хто щось знає про футбол, відомо, що англієць... е-е-ем... не найспокійніший вболівальник, так би мовити. Тобто найагресивніший. Так, скінхедеи часто брали участь у сутичках, тому для зручності носили короткі зачіски. Натрапивши на одну із таких сутичок, якийсь журналіст назвав її учасників «бритоголовою юрбою». Так, власне і з'явилась назва «скінхед».

Просуваємось далі. Кінець 70-х – початок 80-х. Британію захо-

пила панк-культура. На фоні цієї течії виникає стріт-панк або «Oi!» – яскраві, швидкі, грубі мелодії й тексти, орієнтація на робітничий клас. Напрямок «Oi!» став невід'ємним атрибутом скінхедів. Тепер, коли музика стала важливою частиною субкультури, музичні групи своїми текстами, поведінкою, поглядами значно впливали на неї. Тому вперше у філософії скінхедів стали з'являтися *політичні* ідеї.

Тут не можна не згадати про панк-групу «Skrewdriver», яка першою заявила про свої неонацистські погляди. Симпатизуючи «Національному фронту» (неофашистській організації в Англії), вони прийняли расистську позицію і почали формувати праве крило субкультури скінхедів. Навала іммігрантів у Британію,

США та ряд країн Європи, економічна криза лише посприяли росту неонацистських і расистських поглядів серед молоді, яка вважала, що «чорношкірі», «латиноси» та інші відбирають у них роботу і є причиною усіх бід.

Саме у цей час відбувся розкол серед скінхедів та поява **БОНХЕДІВ** (англ. Bonehead - тупоголовий), які й стали уособленням даної субкультури у суспільстві. Отже, «Національний фронт» та інші неофашистські організації своєю пропагандою вербували скінхедів до власних лав. Озлоблені від фінансової

скрути і тотального безгрошів'я, навчені ненавидіти представників інших рас і національностей, НС-скінхедеи (скінхедеи - націонал-соціалісти) або бонхедеи були агресивними, жорстокими і безжальними. У ЗМІ постійно з'являлись новини про напади скінхедів на афроамериканців, латиносів та інших.

На фоні НС-скінхедів виникають **R.A.S.H.** (англ. Red & Anarchist Skinheads - «Червоні» та анархо-скінхедеи) та **S.H.A.R.P.** (англ. Skinheads Against Racial Prejudices - «Скінхедеи проти расової упередженості»). Перші втілювали початкову філософію «рідного» робітничого класу. Але використовували вони для цього ідеї соціалізму, комунізму та анархізму. І ті, і ті вважали НС-скінхедів своїми злісними ворогами, через що між ними часто бували сутички.

Як реакція на новоявлені «відхилення» утворились так звані «традиційні» скінхедеи. Вони притримувались філософії і поглядів перших скінхедів – пам'ятай про «коріння» (родина, робітничий клас) та аполітичність. Їхнім неофіційним лозунгом став – «Remember the Spirit of 69» (англ. – «Пам'ятай дух 69-ого»). Традиційні скінхедеи вірять, що саме 1969 рік став вершиною розвитку скінхед-культури. Отож, ці «консерватори» все ще слухають ска, реггі та «Oi!» і носять підтяжки. На сьогоднішній день на Заході переважають саме традиційні скінхедеи.

Тому коли ваші бабусі/дідуся/батьки/вчителі/знайомі наступного разу скажуть вам про нацистів-скінхедів – тупоголових хуліганів та бандитів без адекватної ідеології – порадьте їм спочатку бодай трохи ознайомитись із цим явищем, перш ніж поверхнево про них судити.

Маріана
Miketadze

ТАКІ РІЗНІ СКІНХЕДИ

Епоха, втиснута в десятиліття

СЕРЕД УСІХ ПРИКЛАДІВ СТИЛЮ ЖИТТЯ РОЗУМНО БУЛО Б ОБРАТИ НАЙЯСКРАВИШИЙ. ТА НІ, НЕ РОЗУМНО, ЦЕ БУЛО Б КЛАСНО. САМЕ ТАК ХОЧЕТЬСЯ ОПИСАТИ ЧАС, КОЛИ СТИЛЬ І СПОСІБ ЖИТТЯ НАРЕШТІ ПЕРЕСТАЛИ БУТИ СИНОНІМАМИ. ЛЮДСТВО ВИГАДАЛО ЛАТЕКС, БАБЕТУ І, ГОЛОВНЕ, СВОБОДУ ТА КИНУЛОСЯ «ВО ВСЕ ТЯЖКІЕ». ПОКОЛІННЯ КОНТРАСТІВ, ЩО ЗА ДЕСЯТОК РОКІВ ЗУМІЛО ПОЧАТИ ПРОТЕСТУВАТИ, ПРОТЕСТУВАТИ ПРОТИ ПРОТЕСТІВ, А ВРЕШТІ РЕШТ ЦЕ ВСЕ ЗАПЕРЕЧИТИ. ОДРАЗУ ПОПЕРЕДЖЕННЯ: ЩОСЬ НОВЕ ВИ НАВРЯД ЧИ ДІЗНАЄТЕСЯ. ЦЕ СКОРІШЕ «ПОСТ ПРИЄМНОЇ НОСТАЛЬГІЇ» ЗА ПЕРІОДОМ, СПРОБУВАТИ ЯКИЙ НАМ НЕ ДОВЕЛОСЯ. А ШКОДА. ОТОЖ, ХОЧЕТЕ УЯВИТИ СОБІ ЕПОХУ, КОЛИ 4 МУЗИКАНТИ ЗМОГЛИ «СТАТИ ПОПУЛЯРНІШИМИ ВІД ІСУСА»? ВІТАЮ У «СВІНГУЮЧИХ» 60-х!

«Ми були в захваті, ми уявляли, що залишили все сум'яття та безглуздя позаду, а тепер виконуємо свою єдину і благородну функцію часу – рухаємося,» – запрошує у подорож герой культового роману Джека Керуака «На дорозі».

ЙДІТЬ І ЗЛОВІТЬ «ПОПУТКУ». САМЕ У 60-х АВТОСТОП ПЕРЕТВОРИЛИ З БАНАЛЬНО ДЕШЕВОГО СПОСОБУ ПЕРЕСУВАННЯ НА ЦІЛЕ МИСТЕЦТВО. КАЛЕЙДОСКОП МІСТ, ЛЮДЕЙ, ІСТОРІЙ, ЩО СТАВ ОДНИМ З УСОБЛЕНЬ СВОБОДИ. ЗЛОВІТЬ CHEVROLET IMPALA, FORD MUSTANG, А, ЯКЩО ПОЩАСТИТЬ, НАВІТЬ VOLKSWAGEN T1. І НЕ ТУРБУЙТЕСЯ, ЯКЩО ВОДИЄМ ВІЯВІВСЯ ТЕМНОШКІРИЙ. БО СВІТ НАРЕШТІ СТАВ ТОЛЕРАНТНИМ, А У США СТАРАННЯМИ МАРТИНА ЛЮТЕРА КІНГА ПРИЙНЯЛИ ЗАКОН ПРО ЗАБОРОНУ РАСОВОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ. ФОНТАНЧИКИ ДЛЯ ПИТТЯ ПОЗБУЛИСЯ ТАБЛИЧКИ «COL ORED», І В ТОЙ ЖЕ ЧАС ТАБЛИЧКИ «КОЛОНІЯ» ПОЗБУЛИСЯ 32 АФРИКАНСЬКІ КРАЇНИ.

ТЕЛЕБАЧЕННЯ Ж НАРЕШТІ СТАЛО КОЛЬОРОВИМ І ДОСТУПНИМ. ВОНО ПЕРЕТВОРИЛОСЯ НА СВОЄРІДНУ ЗБРОЮ МАСОВОГО ГІПНОЗУ. РЕКЛАМА ВІЙШЛА НА НОВИЙ РІВЕНЬ І СТВОРИЛА СВІТ, У ЯКОМУ МИ ЖИВЕМО І НИНІ. ПЕРЕЖУВАЛА І ВИПЛЮНУЛА У ПОТРІБНОМУ ПОРЯДКУ ВСІ СУСПІЛЬНІ ЦІННОСТІ, СОЦІАЛЬНІ РОЛІ ТА НАПИСАЛА І ДОСІ ДІЄВІ ПРАВИЛА НАТОВПУ ЕПОХИ СПОЖИВАННЯ. МАСОВА КУЛЬТУРА – ОСЬ ЩО НАМ ПРИНЕСЛИ 60-ті. «Іноді щось здається гарним

лиш тому, що трохи відрізняється від навколишніх предметів», – сказав Енді Уорхол та відкрив свою «фабрику». А потім довів, що картини продаються за мільйони навіть тоді, коли це банка супу. Особливо, якщо ти живеш швидко і помираєш молодим. А ще краще – залишаєш гарний труп.

ОСОБЛИВО, КОЛИ ТЕЛЕБАЧЕННЯ ВЖЕ ЗДАТНЕ ПОКАЗАТИ ЦЕ МАЙЖЕ В УСІХ КОЛЬОРАХ ВЕСЕЛКИ. І ПОЧИНАЄ ПОКАЗУВАТИ ЗАБАГАТО. У 1963-му на опуклих ще екранах уся Америка побачила одне з найгучніших вбивств в історії – куля потрапила у президента Кеннеді. Гагарін злітав на орбіту, а Армстронг ще далі, інші сили у (майже жовту) субмарину і спустилися в Маріанський жолоб. А ось кінематограф поки відставав: «Сніданок у Тіфані», «Фантомас» і жахи від Хічкока знімали все ще в ч\б. Жаків у той час вистачало і в реальності. Розквіт «холодної війни» і гонка озброєнь, будівництво Берлінської стіни та війна у В'єтнамі. І, звісно, вічний революціонер Че Гевара, що будував свободу і соціалізм під ядерною ношею.

Як повелося у 60-х, на усі явища існував антипод, тому закономірним стало виникнення пацифізму. І «дітей природи», які біля вогнища затягували «ALL YOU NEED IS LOVE», розширюючи свідомість легкими наркотиками. Десь тут людство прийшло і до наступних явищ – фемінізму і сексуальної революції. Хоча можливо цьому посприяли міні-спідниці та бікіні – теж винаходи «вільного десятиліття».

МОДА ЦЬОГО ПЕРІОДУ ВЗАГАЛІ НЕ ПІДДАЄТЬСЯ ЖОДНИМ ПРАВИЛАМ. МІНІ, МІДІ ТА МАКСІ ЗМІНЮВАЛИСЯ НЕ РОКАМИ, А ПОГЛЯДАМИ. ПОВАЛЬНА СИНТЕТИКА, ТІЛЬКИ ТОМУ, ЩО «МИ ТЕПЕР МОЖЕМ» І ВОНА НЕ МНЕТЬСЯ, ТА ЛЕДЬ НЕ ДОМОТКАНЕ КОНОПЛЯНЕ ПОЛОТНО. НАЧЕСАНІ ШИНЬЙОНИ ТА ЧІТКА ГЕОМЕТРІЯ. ЖАКЛІН КЕНЕДІ, ПЕРША ЛЕДІ, НА ЯКУ РІВНЯЛИСЬ, ТА ТВІГГІ, ЯКА НАЗАВЖДИ ВНЕСЛА АНОРЕКСІЮ В СПИСОК ПІДЛІТКОВИХ ХВОРОБ. САМЕ ТОДІ ЛЮДСТВО СТАЛО СХОЖЕ В СВОЇЙ УНІКАЛЬНОСТІ ТА СВОЄМУ БУНТІ. СЕЛІНДЖЕР, ХАРПЕР ЛІ ТА КЕН КІЗІ – ПРОСТО ЧИТАЙТЕ. THE BEATLES, THE ROLLING STONES, THE WHO, LED ZEPPELIN, PINK FLOYD, THE DOORS, БОБ ДІЛАН – ВОНИ НАПИСАЛИ СТИЛЬКИ ВСЬОГО ГЕНІАЛЬНОГО, ЩО НАВІТЬ ЧЕРЕЗ 50 РОКІВ ЛЮДИ НЕ ВТОМИЛИСЯ ЦЕ СЛУХАТИ.

AFTER ALL, У 60-х БУЛО НАДТО БАГАТО ВСЬОГО, ЩОБ ВТИСНУТИ ЦЕ ВСЕ У 10 РОКІВ, І ТИМ БІЛЬШЕ – У ОДИН НАРИС. «МИ УЯВЛЯЛИ, ЩО ЗАЛИШИЛИ ВСЕ СУМ'ЯТТЯ ТА БЕЗГЛУЗДЯ ПОЗАДУ, І В ЗАХВАТІ ВІД ЦЬОГО ТОЧНО НЕ БУЛИ,» – ТАК З ВИСОТИ ХХІ СТОЛІТТЯ Я Б ПЕРЕФРАЗОВАЛА КЕРУАКА. АЛЕ ПОКИ МАШИНУ ЧАСУ НЕ ЗНАЙТИ У НАЙБЛИЖЧОМУ СУПЕРМАРКЕТІ, РАДЖУ СОБІ ТА УСІМ, ХТО ДОЧИТАВ ДО ЦЬОГО МОМЕНТУ, ПОДИВИТИСЯ «ПІВНІЧ В ПАРИЖІ» ТА ЗАСПОКОЇТИСЯ. ЕПОХА – ЦЕ СТАН ДУШІ, ЯКИЙ КОЖЕН ВПРАВИ СТВОРЮВАТИ СОБІ САМ. І НЕХАЙ THE BEATLES НА ВІНІЛІ ЗНАЙТИ ВЖЕ НЕ ТАК ПРОСТО, ПОКИ В НАВУШНИКАХ ГРАЄ «LET IT BE» ПОКОЛІННЯ СВОБОДИ ВІЧНО З ВАМИ.

Вероніка Пучька

як Впізнати?

Словосполучення «сучасне мистецтво» у більшості людей асоціюється з дитячою мазнею, вульгарними формами, беззмістовністю та відвертою бездарністю. Інші ж роботи не викликають ніяких емоцій окрім бажання якнайшвидше забути побачене. Або ж це дитячі каракулі типу «я б теж так зміг». При цьому деякі з них продаються за величезні гроші та вважаються геніальними.

Наприклад, усім відомий «Чорний квадрат» Малевича. Дуже відома картина, на створення якої окрім чорної фарби і холсту нічого не знадобилося. Хоча це не зовсім так. Малевич, як і багато сучасних художників вмів малювати не лише свої круги чи прямокутники. Просто суцільний чорний квадрат був маніфестом нового напрямку мистецтва: супрематизму, де нічого не має значення, окрім кольору. Малевич був розумним дядьком та вмів гарно малювати, але його життєві цінності штовхали його на змінення мислення людей щодо візуального мистецтва. Тож насправді робота стає чимось на кшталт посилання на автора, чиї думки ми вже сприймаємо та починаємо бачити, подивившись на картину.

Або ж каляки-маляки Поллока: автор просто клав полотно на підлогу та розбризував фарбу. Цікаво те, що ці картини цінні в першу чергу для художника: їх створення приносило йому надзвичайне задоволення, він впадав у «творчий транс», малював годинами та лише потім аналізував кінцевий результат. Тоді він знаходив і сенс, і ідею, і так далі. Але яку цінність може нести таке «мистецтво» для інших людей?

Це надзвичайно складне питання, однозначної відповіді на яке неможливо знайти. В першу чергу варто пояснити, що напрямів у сучасному мистецтві надзвичайно багато. Кожен з них може деяким людям підходити, а іншим ні. Можна навіть сказати, що майже у кожного художника свій окремий стиль, який хоч якось і можна класифікувати за способом зображення чи за ідеологічною складовою, та все одно це ще не буде до кінця точно. Суть мистецтва – зобрази-

ти щось. При чому це «щось» взагалі не має бути конкретним, наприклад: любов, дружба, самотність, незвершені надії, смуток, реакція на події в житті автора, його враження. Класичні художники, щоб у глядача викликали певні асоціації, малювали символи, але завданням сучасного «чистого» мистецтва є зображення цих абстрактних моментів без посередників. А як зобразити щось неконкретне? Неконкретно! Мазнею, спонтанними рухами, що йдуть, як кажуть самі художники, «прямо з душі». Це, наприклад, суть абстрактного експресіонізму, який би «міг намалювати кожен». Так, міг би. В цьому випадку художник саме той «кожен», що наважився виплеснути свої емоції та почуття в реальний світ. Ніякої форми, ніякої гармонії, ніяких правил. Чисте мистецтво.

Але як відрізнити мистецтво від відвертої мазні? А ніяк. Будь-який нездара може стати «художником» та «творити». А те, що він робить, буде мистецтвом лише тоді, коли інші повірять в це. І, якщо пощастить, він продасть абсолютно не цінну НІЧИМ річ за мільйони лише тому, що це ж «art».

Світ мистецтва ще більш гнучкий, ніж світ моди. Те, що неактуально сьогодні, потім може коштувати мільйони. Найгіршим тут є ця нестабільність. Якесь абсолютна бездарність може випадково потрапити у світ мистецтва, заснувати нові течії та моніторити свої ідеї. Такі випадки трапляються доволі часто, псуючи смак людей. Критики знаходять якісь потайні глибокі думки, які не вкладав автор, вигадують щось нове та значно переоцінюють роботу митця. Коли не існує конкретних правил і стандартів, оцінити якість роботи неможливо, отже, і цінність таких робіт існує лише на словах.

Тому абсолютно неможливо об'єктивно оцінювати будь-яке нетрадиційне мистецтво. Але навіщо взагалі оцінювати об'єктивно? Це ж мистецтво, воно має або подобатись або ні. Не треба слухати інших чи читати, що є ним, а що ні. Вірте тільки собі.

Максим Ротанов

Буревії поетичних сердець

М'які та принципові, спокійні та буйні, наївні та відчайдушні! Їхні по-чуття всепоглинаючі, як піщана буря, і ніжні, як вишневий цвіт. Вони зі світом, і водночас вони самі. Їхня творчість дихає молодістю і запалює вогонь юності в серці кожного читача... Вони – романтики, і вони відкривають світ емоцій та підсвідомого!

Їх цікавить кохання, природа, екзотика, подорожі... Слово живе і тремтить у їхній поезії:

АЮДАГ

Люблю дивитись я із Аюдагу скелі,
Як спінені вали біжать йому до ніг
Рядами чорними - чи, ніби срібний сніг,
На сонці виграють, мов райдуги веселі.
Штурмують мілину вони у буйнім хмелі,
Немов морських потвор іде страшний набіг;
Здобудуть - і назад одходить військо їх,
Корали й перли нам лишивши на тарелі.
Твоя подоба це, поете молодий!
Так грізних пристрастей бушує буревій;
Та ліру ти підняв - і в серці супокій.
Навала відійшла по довгій обороні,
Безсмертні лиш пісні зронивши в час погоні.
За них віки тобі вінком прикрасять скроні.
Адам Міцкевич (переклав М. Рильський)

Яких же прекрасних співців природи й людської душі відкрило нам XVIII-XIX століття! Хвиля романтизму тоді котилася Європою, даруючи світу перлини поетичного мистецтва:

Співав соловейко, і липа цвіла,
Всміхалося сонце, скрізь радість була;
А ти цілувала мене, обіймала
І так до тремтячих грудей пригортала...
Кричав чорний ворон, і лист опадав,
І сонячний промінь так прикро блищав;
«Прощай!» – ми сказали. – Холодне прощання!

Ти гречно вклонилась на гречне вітання.

Генріх Гейне
(переклала Леся Українка)

Романтики прагнули змін. Вони виступали проти канонів симетричного і «надто правильного» класицизму та заперечували раціоналізм доби Просвітництва. Романтизм – це новий тип свідомості, нова ідеологія, для якої характерні культ почуттів, неприйняття буденності, звеличення душі:

Ми розлучились
В німому риданні.
Біль серця щирій –
Як жити далі?
Блідість і холод щик,
Цілунок лід...
День той мені прорік
Самотність літ.
Ранкова росинка
Зависла в брові –
Тремчу безсило,
Неначе тоді.
Брехня обіцянок,
Людський поголос...
І я не цурався
Кохання твого.
Ім'я твоє чую –
І досі здригаюсь.
Надії на чудо
Вже не зосталось.
Не знати нікому,
Як я тебе знав.
Не зможу й до скону
Зректись твоїх зваб.
Таємна любов,
Страждання німе...
Брехня твоя знов
Струїла мене.
Якщо судилась
Нам зустріч неждана,
Як тебе стріну?

– В німому риданні.
Джордж Байрон
(переклала О. Тільна)

Митці-романтики не зображують дійсність, а фільтрують та прикрашають її. Для них існують два світи – реальний та умовний романтичний. На превеликий жаль, ці два виміри не завжди співіснують гармонійно. Розбіжності між мрією та буденністю, уявою і реальністю, бажаним і дійсним створює настрій відчаю та безнадії – «світову скорботу»:

ХОТІВ БИ ЖИТИ ЗНОВ У ГОРАХ

Хотів би жити знов у горах
Дитям безжурним, як колись,
Блукать між скель, в морях суворих
Між хвиль розбурханих нестись.

Моя ж душа, мов птах прип'ятий,
Що прагне скель і висоти,
Страждає в Англії пихатій,
В краю лукавства й німоти.

Дай утекти мені, талане,
На лано урвищ і горбів,
Забудь всі титули й кайдани,
Лакуз вельможних і рабів.
Веди мене на хмури скелі,
Де стогне грізний океан,-
Верни в дитинства дні веселі,
Дай серцю відпочити од ран.

Я мало жив, та відчуваю:
Чужий я в цьому світі лжі.
Навіщо ж темрява ховає
Той знак останньої межі?
Я спав, я снів про щастя, доки
Не заступив тих марень гніт,-
То, Правдо, промінь твій жорстокий
Вернув мене у нищий світ.

Кого любив - давно нема вже,
Та й друзі розійшлися, як дим.
Надію втративши назавше,
Вже й серце стало крижаним.
Хай інколи тамує келих
Скорботу й біль, нехай уста
Сміються між питців веселих,-
Я серцем завжди сирота.

Як слухать ляси разуразні
Не друзів і не ворогів,
Кого у тлум строкатий блазнів
Маєтність або сан привів!
Де ж друзів коло? Чом не склалась
Та приязнь вірна і свята?
Набрид мені вертепний галас
І втіх нещирих марнота.

А ти, о Жінко, світоч вроди,
И тобі розрада і любов,
Та в серці в мене стільки льоду,
Що я й до тебе охолов.
Цей світ лукавства і облуди
Я б проміння на край хотів,
В якому вільно дишуть груди
Між темних урвищ і хребтів.

Туди б, з незлобним серцем, в бурю,
На те безлюддя, до стихій!
Волю пустку дику й хмуру,
Таку ж, як дух похмурий мій.
О, як мені з душного світу,
Мов голуб до свого кубла,
У небо грозове злетіти,
В кочівлю сонця та орла!

Джордж Байрон
(переклав Д. Паламарчук)

Однак не тільки сум стискає серце
романтиків! Почуття гумору знайоме
їм так само добре, як і відчай. У поезії
митці романтизму люблять пожартува-
ти, і, треба визнати, їм це вдається!

Стара троянда
Хоч молода вона була,
Та серце сильно обпикала.
А час ішов - вона росла.
І ось - трояндою вже стала.

Все дужче я бажав її,
Бо над усе вона гарніша.
Та після спроб я зрозумів:
Її шипи за все гостріші.

Вона із часом помарніла.
Розбита вітром і зів'яла,
«Мій любий Генріх», - шепотіла,
Коханим вже мене назвала.

«Генріху, прийди!» - гукає
Найкрасніша квітка в світі.
Вже на ній шипів немає,
Лиш один - на підборідді.

Надто гостра ця щетина,
Виглядає дуже гидко.
В монастир іди, дитино,
Або ж поголися швидко!

Генріх Гейне
(переклала Світлана Лісовик)

Сапфірової синизни
Твої глибокі очі.
Щасливець той, кому вони
Всміхаються охоче.

А серце в тебе - той алмаз,
Що гранями яскріє.
Щасливець, з ким воно весь час
Горить і пламеніє.

Напіврозкриті, надяють, звуть
Твої рубіни-губи.
Щасливець той, кому шепнуть
Вони жадане: «Любий!»

Якби щасливчика того
Зустрів я в темнім лісі,
Ій-право, щастя він свого
Волів би сам зректись.
Генріх Гейне
(переклав Д. Бобир)

Тана Лісовик

КОЖЕН З НАС НІКОЛИ Б НЕ НАВАЖИВСЯ РОБИТИ ТЕ, ЩО ЗАРАЗ ВВАЖАЄ СВОЇМ
ПРИЗНАЧЕННЯМ - ПИСАТИ ДЛЯ ЛЮДЕЙ. ЯКБИ НЕ
ІНСТИТУТ ЖУРНАЛІСТИКИ КНУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА. МІСЦЕ, ДЕ ВСЕ ПОЧАЛОСЬ.
ХОЧЕШ РОЗПОЧАТИ ЩОСЬ СВОЄ? БУТИ КОРИСНИМ ДЛЯ ЛЮДЕЙ І БАЧИТИ БІЛЬШЕ?
НЕ ВАРТО ВАГАТИСЬ. Є ПИТАННЯ ЩОДО ВСТУПУ? [FACEBOOK.COM/UNIV.VSTUP](https://www.facebook.com/uni.vstup)

педве впропатись.
сесія :с

«730»

Заснований 25 лютого 2014 року
№21, 29 листопада 2014 року
Головний редактор: Леся Козуб
Літ. Редактор: Ірина Звездовська,

Марина Мікеладзе.
Дизайнери: Леся Козуб, Ніна Коробко.
Адреса видавництва: м. Київ,
вул. Мельникова, 36/1
Номер підписаний до друку 31.10.2014

Автори несуть відповідальність за
достовірність інформації.
Creative Commons(cc)
Усі використані фото є у загальному до-
ступі та не захищені авторським правом.